

Vännäs kommun

Granskning av kommunens hantering av
riktade statsbidrag

Building a better
working world

Innehåll

1. Sammanfattning.....	2
2. Inledning.....	3
2.1. Bakgrund och syfte.....	3
2.2. Syfte, revisionsfrågor och avgränsning.....	3
2.3. Revisionskriterier.....	4
2.4. Metod.....	5
2.5. Definitioner av statsbidrag	5
3. Granskningsresultat.....	6
3.1. Ansvar och befogenheter	6
3.2. Regler och rutiner	8
3.3. Redovisning	10
4. Sammanfattande bedömning.....	12
Källförteckning.....	14

Sammanfattning

EY har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Vännäs kommun granskat om kommunstyrelsen, vård- och omsorgsnämnden samt barn- och utbildningsnämnden hanterat de riktade bidragen på ett ändamålsenligt sätt och med en god intern kontroll. Vi har också granskat om bidragen redovisas på ett rättvisande sätt. Vår sammanfattande bedömning är att kommunstyrelsen, vård- och omsorgsnämnden samt barn- och utbildningsnämnden delvis hanterat de riktade bidragen på ett ändamålsenligt sätt och med tillräcklig intern kontroll. Vidare bedömer vi att bidragen delvis redovisas på ett rättvisande sätt.

Vi baserar vår bedömning på att arbetsätten inom respektive förvaltning är i allt väsentligt tydligt, men vi anser att arbetet kan formaliseras ytterligare för att minska risken att gå miste om bidrag eller att söka bidrag inte är förankrade inom förvaltningen. Nuvarande hantering innebär också en risk för att hanteringen blir personberoende. Granskningen visar också att det inte finns några styrdokument, varken på övergripande central nivå eller på nämndsnivå vad gäller hanteringen från att bevaka till att söka och följa upp ett bidrag. Barn- och utbildningsförvaltningen har dock en dokumenterad översiktlig rutin för hanteringen. Kommunstyrelseförvaltningen har upprättat en rutin gällande hanteringen av redovisningen av statsbidrag som överensstämmer med rekommendation R2 Intäkter. Granskningen visar att majoriteten av statsbidragen under 2020 redovisas på korrekt sätt. Däremot förekommer exempel på avvikelser i form av att intäkter inte bokförs i rätt period utan överförs till senare perioder (år) än vad villkor och restriktioner för bidragen redovisningsmässigt tillåter.

Utifrån granskningsresultatet rekommenderar vi kommunstyrelsen att:

- ▶ Säkerställa ändamålsenliga rutiner och riktlinjer för hanteringen av riktade statsbidrag inom hela kommunen, förslagsvis innehållande en rutin för att analysera bidragens syfte och längd i förhållande till kommunens mål och finansieringsmöjligheter
- ▶ Uppdatera delegationsordning i enlighet med hur beslut om ansökan av riktade statsbidrag fattas.
- ▶ Säkerställa att samtliga bidrag redovisas i enlighet med Rådet för kommunal redovisnings rekommendation R2 Intäkter.
- ▶ Föreslå fullmäktige att tillämpa tilläggsbudgetering för att verksamheter budgetmässigt ska få kunna nyttja bidragsmedel över årsskiften istället för att verksamheterna gör det genom att avvika från redovisningslagen.

Vi rekommenderar vård- och omsorgsnämnden att:

- ▶ Uppdatera delegationsordning i enlighet med hur beslut om ansökan av riktade statsbidrag fattas.
- ▶ Säkerställa att samtliga bidrag redovisas i enlighet med Rådet för kommunal redovisnings rekommendation R2 Intäkter.

Vi rekommenderar barn- och utbildningsnämnden att:

- ▶ Säkerställa att samtliga bidrag redovisas i enlighet med Rådet för kommunal redovisnings rekommendation R2 Intäkter.

1. Inledning

1.1. Bakgrund och syfte

Finansieringen av välfärdssektorn står inför stora utmaningar. Demografin innebär att det blir fler barn och äldre samtidigt som sysselsättning och skatteintäkter inte växer lika fort som tidigare. Kommunal verksamhet finansieras, förutom av egna skatteintäkter och avgifter, av riktade och generella bidrag från stat och EU.

De generella bidragen ger kommunen möjlighet att forma och prioritera sin verksamhet utifrån lokala förutsättningar vilket är en förutsättning för utveckling, förnyelse och effektivisering. De riktade bidragen syftar oftast till att stödja särskilda insatser som är nationellt motiverade men kan skapa problem för mottagande kommun genom att de t.ex.:

- ▶ Ställer krav på medfinansiering och därmed är kostnadsdrivande
- ▶ Skapar administration för att hantera bidragsansökningar
- ▶ Medför osäkra planeringsförutsättningar genom att bidragskriterier ändras mellan åren

Vännäs kommun har i sin årsredovisning 2019 lyft fram problematiken med att riktade statsbidrag på olika sätt kan försvåra effektiviseringar. Fullmäktige konstaterar att bidragen ofta är riktade till verksamheter som kommunerna och regionerna ändå prioriterar samtidigt som de medför att förväntningarna på verksamheten ökar.

De riktade bidragens regler för hur, när och till vad de kan användas av kommuner har vållat problem i den kommunala intäktsredovisningen. Rådet för kommunal redovisning har bland annat därför givit ut en rekommendation (R2 Intäkter) där det framgår hur bidragen ska redovisas. Revisorerna ser en risk i att hanteringen av riktade statsbidrag inte sker på ett ändamålsenligt sätt.

1.2. Syfte, revisionsfrågor och avgränsning

Det övergripande syftet med granskningen har varit att bedöma om kommunstyrelsen, vård- och omsorgsnämnden samt barn- och utbildningsnämnden hanterat de riktade bidragen på ett ändamålsenligt sätt och med en god intern kontroll, samt om bidragen redovisas på ett rättvisande sätt. Inom ramen för syftet besvaras följande revisionsfrågor:

- ▶ Är ansvar och befogenheter för bevakning, beredning och beslut av bidrag som ska sökas tydligt fördelat?
- ▶ Finns ändamålsenliga regler och rutiner för statsbidragens hantering och tillämpas i så fall dessa?
- ▶ Bokförs statsbidragen så att följsamhet mot Rådets rekommendation säkerställs?

Granskningen avgränsades till att omfatta riktade statsbidrag erhållna under år 2020.

1.3. Revisionskriterier

Med revisionskriterier avses bedömningsgrunder som används i granskningen för analyser, slutsatser och bedömningar. Revisionskriterierna kan hämtas från lagar och förarbeten eller interna regelverk, policyer beslutade av fullmäktige. Kriterier kan också ha sin grund i jämför-bar praxis eller erkänd teoribildning.

1.3.1. Kommunallagens regler om ekonomi och intern kontroll

Kommunstyrelsen ska enligt 6 kap.1 § leda och samordna förvaltningen av kommunens angelägenheter och ha uppsikt över övriga nämnders och eventuella gemensamma nämnders verksamhet. Enligt 6 kap.13 § ska styrelsen även ha hand om kommunens ekonomiska förvaltning.

Styrelse och nämnderna ska enligt 6 kap. 6 § se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt och de bestämmelser i lag eller annan författning som gäller för verksamheten. De ska också se till att den interna kontrollen är tillräcklig och att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt.

1.3.2. Lag om kommunal bokföring och redovisning (2018:597)

Lag om kommunal bokföring och redovisning reglerar kommuners bokföringsskyldighet. Av 1 kap. 4 § framgår att bokföring och redovisning ska fullgöras på ett sätt som överensstämmer med god redovisningssed.

1.3.3. Rådet för kommunal redovisnings rekommendation R2 Intäkter

Av rekommendationen framgår att statsbidrag ska redovisas enligt det aktuella bidragets villkor och restriktioner.

Villkor - krav på prestation från bidragsmottagaren att genomföra vissa avgränsade åtgärder för att få tillgodogöra sig bidraget.

Restriktion - dels tidpunkt för när bidraget får börja intäktsredovisas, dels tidpunkt för när bidraget ska vara redovisat som intäkt.

1.3.4. Budget och verksamhetsplan 2021-2022, plan 2023

I kommunfullmäktiges budget framgår kommunens principer för god ekonomisk hushållning. En av principerna är att alla beslut ska innehålla en ekonomisk konsekvensbeskrivning som tydliggör hur beslutet påverkar kommunens ekonomi och hur det ska finansieras. Detta gäller även övergripande policys, planer och projekt som kommer att inverka på verksamheterna.

1.4. Metod

Granskningen har genomförts med hjälp av dokument- och registeranalys samt intervjuer med berörda personer för de granskade verksamheterna. Vi har även genomfört en undersökning av bokföringen samtliga riktade statsbidrag under för de granskade nämnderna år 2020. I granskningen av bidrag har vi exkluderat de tillfälliga bidrag som kommunen erhållit på grund av covid-19-pandemin.

1.5. Definitioner av statsbidrag

I rapporten används Statskontorets definitioner av statsbidrag. Statskontoret delar upp bidragen i tre kategorier¹. Nedan redogörs kortfattat för definitionen av respektive bidrag.

Generella statsbidrag: bidrag som inte är förenade med krav på hur bidragen ska användas, huvudsakligen medel som betalas ut genom det kommunalekonomiska utjämningsystemet.

Riktade (specialdestinerade) statsbidrag: bidrag som det är frivilligt att ansöka om eller ta del av, och som är avsedda för en viss insats, ett visst ändamål eller för att stimulera utveckling i en bestämd verksamhet.

Kostnadsersättningar: ersättningar för specifika kostnader som kommuner har för att staten beslutat att kommunerna är skyldiga att utföra eller tillhandahålla något, exempelvis en tjänst. Kommunerna är skyldiga att utföra detta oavsett om de får ersättning eller inte.

---

¹ Statskontoret (2019). *Utveckling av den statliga styrningen av kommuner och landsting 2018*.

2. Granskningsresultat

Av Statskontorets sammanställning framgår att under 2020 fanns det 183 riktade statsbidrag och 23 kostnadsersättningar till kommunsektorn att söka. Antalet riktade bidrag var fler än under 2019, men ungefär lika många som under 2018. Riktade statsbidrag förekommer inom nästan samtliga utgiftsområden, men de flesta är riktade till områdena vård och omsorg samt utbildning. Det fanns ungefär lika många riktade statsbidrag på utbildningsområdet under 2020 som 2019 och 2018. På vård- och omsorgsområdet ser vi att antalet riktade statsbidrag har ökat, något som är en följd av covid-19-pandemin. Av de sammantaget 26 nya riktade statsbidrag som introducerades under 2020 så var hälften av dem tidsbegränsade bidrag som regeringen har infört med anledning av pandemin.

I Vännäs kommuns budget och verksamhetsplan för 2021-2022 med plan för 2023 konstaterar fullmäktige att utrymmet för politiska prioriteringar har ökat 2021-2022 genom extra stora statsbidrag. Ökningarna förväntas dock avta 2023, varför föreslagen plan för 2023 innehåller besparingar motsvarande 8,7 miljoner kronor. Av dessa besparingar står kommunstyrelsen för 1,3 miljoner, vård- och omsorgsnämnden för 3,1 miljoner och barn- och utbildningsnämnden för 4,1 miljoner.

2.1. Ansvar och befogenheter

2.1.1. Iakttagelser

Hantering av riktade statsbidrag i Vännäs kommun är i huvudsak decentraliserat. Det finns ingen utsedd funktion centralt som ansvarar för samordning eller kontroll av riktade statsbidrag. Det innebär att respektive verksamhet ansvarar för att hålla sig à jour med vilka bidrag som finns att söka, att söka dem samt att säkerställa att villkor är uppfyllda och att restriktioner efterlevs.

I barn- och utbildningsnämndens delegationsordning är beslut om rekvisition av särskilda statsbidrag delegerat till förvaltningschef (skolchef). Bidrag från Skolverket samt Specialpedagogiska Skolmyndigheten (SPSM) och Kulturrådet utgör de vanligast bidragsgivarna kopplade till barn- och utbildningsnämnden. Förvaltningens controller bevakar bidrag från Skolverket och när controller bedömer att ett bidrag är relevant att söka lyfts frågan med skolchefen. Bidrag från SPSM och kulturrådet bevakas främst av verksamheternas chefer men controller bevakar kommunens gemensamma mejllåda och lyfter eventuella bidrag med skolchef samt med berörda chefer. För dessa bidrag ansvarar verksamhetschef för ansökan men controller är behjälplig under processen.

Alla beslut om bidrag fattas av skolchef, men rektorer, chefer samt controller är delaktiga i beredningen. Controller är dock ansvarig för hela processen för hantering av sökta statsbidrag. Rutinen för bevakning, beslut och i någon mån kontroll är till vissa delar dokumenterade i barn- och utbildningsförvaltningens rutin för internkontroll. Inom barn- och utbildningsförvaltningen är skolchef och controller ansvariga för att följa upp bidragen.

Vård- och omsorgsnämnden söker främst bidrag från Socialstyrelsen. Inom vård- och omsorgsförvaltningen ligger ansvaret på verksamheternas chefer att bevakna de riktade statsbidragen. Även socialchef, som fattar det formella beslutet om att söka ett bidrag, bevakar bidrag och får också löpande information om aktuella bidrag som myndigheter skickar till

kommunens gemensamma brevlåda. Enligt vård- och omsorgsnämndens delegationsordning är inte beslut om särskilda statsbidrag delegerat. Förvaltningens ekonomihandläggare ansvarar för att söka bidragen, ofta via myndighetens hemsida, och är tillsammans med socialchef ansvarig för att säkerställa uppföljning och redovisning av bidragen. Vård- och omsorgsnämnden har inte några dokumenterade riktlinjer som reglerar ansvar och befogenheter kopplat till bevakning, ansökan och kontroll av riktade statsbidrag. Inom vård- och omsorgsnämnden är förvaltningschef och ekonomihandläggare ansvariga för att följa upp bidragen.

Inom kommunstyrelsens förvaltning har handläggare och chefer ett stort ansvar, från att bevaka aktuella statsbidrag till att ta beslut om att söka ett bidrag samt att följa upp bidragen. Förvaltningens personal får också information om aktuella statsbidrag från olika myndigheter. Intervjuade uppger att verksamhetschefer kopplas in vid beslut. Statsbidragen som kommunstyrelsen söker är i regel bidrag till redan beslutade projekt, vilket innebär att det ofta är givet att söka tillgängliga bidrag. Enligt kommunstyrelsens delegationsordning är inte beslut om särskilda statsbidrag delegerat. Kommunstyrelsen har inte några dokumenterade riktlinjer som reglerar ansvar och befogenheter kopplat till bevakning, ansökan och kontroll av riktade statsbidrag.

En av kommunens principer för god ekonomisk hushållning är att alla beslut ska innehålla en ekonomisk konsekvensbeskrivning som tydliggör hur olika beslut påverkar kommunens ekonomi och hur det ska finansieras. Företrädare från respektive förvaltning framhåller att det inte finns någon formell rutin för att analysera bidragens förväntade effekter i relation till kommunens/nämndens årliga mål och att det finns viss risk att bidragen styr verksamheten åt en riktning som inte ligger i linje med målen. Det finns inte heller någon formell rutin för analys av bidragens potentiella påverkan på kostnader och nödvändig finansiering på längre sikt, exempelvis om bidragen leder till anställningar eller uppstart av en verksamhet vars kostnader möjligtvis inte kommer täckas av bidrag i framtiden. Intervjuade konstaterar att en eventuell analys, i den mån den görs, inte dokumenteras utan i så fall sker i form av diskussioner.

Vad gäller ansvar för bokföring uppger intervjuade att ekonom inom respektive förvaltning ansvarar för att bokföra enligt en rutin som ekonomiavdelningen inom kommunstyrelseförvaltningen har upprättat. Ekonomiavdelningen genomför ingen systematisk kontroll av bokföringen av statsbidragen. Enligt uppgift stämmer dock redovisningsansvarig ibland av med förvaltningens ekonomer om riktigheten i att vissa bidrag periodiseras över till nästkommande år.

Vi har dock tagit del av en mall för uppföljning av projekt (varje statsbidrag i Vännäs kommun tilldelas ett projektnummer) som respektive förvaltning ska fylla i och inkludera i delårsbokslut/årsbokslut. Enligt mallen ska utbetalt bidrag, nyttjat bidrag, saldo, beviljat bidrag, projektperiod och bidragsgivare fyllas i för alla bidrag. Granskningen kan inte visa att de riktade statsbidragen följs upp i någon av nämnderna eller i styrelsen.

2.1.2. Bedömning

Vi bedömer att ansvar och befogenheter för bevakning, beredning och beslut av bidrag som ska sökas endast delvis är tydligt fördelat. Granskningen visar att hanteringen av statsbidrag är decentraliserad, vilket innebär att bevakning, beredning och beslut hanteras på verksamhetsnivå. Konsekvensanalyser av sökta bidrag görs inte i tillräcklig utsträckning

utifrån principerna för god ekonomisk hushållning i kommunen. Vi anser att systematiska konsekvensanalyser vid beslut om riktade statsbidrag är ett sätt att stärka beslutsunderlagen. Arbetssätten inom respektive förvaltning är i allt väsentligt tydligt, men vi anser att arbetet kan formaliseras ytterligare för att minska risken att gå miste om bidrag eller att söka bidrag inte är förankrade inom förvaltningen. Nuvarande hantering innebär också en risk för att hanteringen blir personberoende.

2.2. Regler och rutiner

2.2.1. Iakttagelser

Det finns inga beslutade riktlinjer eller dokumenterade rutiner på övergripande nivå kring hanteringen av statsbidrag vad gäller processen från bevakning till att söka och följa upp bidrag. Intervjuade framhåller att ett övergripande styrdokument och dokumentation av rutiner är ett utvecklingsområde. Intervjuade poängterar dock att verksamheterna skiljer sig åt och att hanteringen av statsbidrag i stor utsträckning är en verksamhetsfråga, varför övergripande styrdokument inte kan vara alltför detaljerade. Det finns inte heller några dokumenterade regler eller rutinbeskrivningar på förvaltningsnivå vad avser hanteringen av riktade statsbidrag undantaget det som nämns ovan om barn- och utbildningsförvaltningens rutin för intern kontroll.

Kommunstyrelseförvaltningen har upprättat en redovisningsrutin för hanteringen av statsbidrag för kommunens ekonomer. Enligt rutinen ska ekonomiavdelningen erhålla projektunderlag som beskriver projektet och styrker kravet på motprestation och vilken period bidraget avser. Efter inkomna underlag tilldelas projektet ett projektnummer och systemansvarig lägger upp projektet i ekonomisystemet. I övrigt beskriver rutinen hur bidragen ska bokföras/periodiseras och rutinens instruktioner stämmer överens med reglerna i Rådet för kommunal redovisnings rekommendation R2 Intäkter.

Vi noterar att barn- och utbildningsnämnden under 2020 identifierade bristande bevakning av statsbidrag som en risk i internkontrollplanen för 2020. Under 2020 stämde sökta bidrag av med Skolverkets alla tillgängliga statsbidrag och enligt nämndens uppföljning av internkontrollplanen genomfördes kontrollen utan anmärkning. Kommunstyrelsen samt vård- och omsorgsnämnden har inte identifierat några risker kopplade till statsbidrag i sina respektive internkontrollplaner under 2020.

Även om samtliga av landets kommuner erhåller riktade statsbidrag finns det olika sätt att hantera bidragen på. Nedan redovisas en översiktlig jämförelse av iakttagelser gjorda i Robertsfors kommun, Haninge kommun, Skellefteå kommun, Sundbyberg stad, Västerås stad och Örnsköldsviks kommun vilka har granskats av EY under 2019 och 2020². Analysen utgår från aspekterna kommunövergripande samordning/styrning, uppföljning samt riktlinjer/rutiner.

---

²Granskning av kommunens hantering av statsbidrag, Robertsfors kommun 2021-04-08; Granskning av kommunens hantering och nyttjande av statsbidrag, Haninge kommun 2019-10-20; Granskning av kommunens hantering av statsbidrag, Skellefteå kommun 2021-03-22; Granskning av stadens nyttjande av statsbidrag och EU-bidrag, Sundbybergs stad 2019-11-21; Granskning av stadens hantering och nyttjande av statsbidrag, Västerås Stad 2020-01-28; Granskning av kommunens hantering av statsbidrag, Örnsköldsviks kommun 2020-03-17.

Tabell 1: Vännäs kommuns hantering i jämförelse med andra kommuner.

	Kommunövergripande samordning	Uppföljning	Riktlinjer/rutiner
Vännäs kommun	Central styrning och samordning saknas. Arbetet med att bevaka och söka bidrag sker decentraliserat.	Ingen sammanhållen uppföljning av bidragsmedel görs. Riktade medel följs främst upp genom redovisning till bidragsmyndigheten.	Beslutade och dokumenterade riktlinjer samt rutiner för arbetet med statsbidrag saknas på såväl central som lokal nivå.
Robertsfors kommun	Central styrning och samordning saknas. Arbetet med att bevaka och söka bidrag sker decentraliserat.	Ingen sammanhållen uppföljning av bidragsmedel görs. Riktade medel följs främst upp genom redovisning till bidragsmyndigheten.	Beslutade och dokumenterade riktlinjer samt rutiner för arbetet med statsbidrag saknas på en central nivå.
Skellefteå Kommun	Central styrning och samordning saknas. Arbetet med att bevaka och söka bidrag sker decentraliserat.	Ingen sammanhållen uppföljning av bidragsmedel görs. Riktade medel följs främst upp genom redovisning till bidragsmyndigheten.	Beslutade och dokumenterade riktlinjer samt rutiner för arbetet med statsbidrag saknas på en central nivå.
Örnsköldsviks kommun	Central styrning och samordning saknas. Arbetet med att bevaka och söka bidrag sker decentraliserat.	Ingen sammanhållen uppföljning av bidragsmedel görs. Riktade medel följs främst upp genom redovisning till bidragsmyndigheten. Egna utvärderingar görs inom vissa verksamheter.	Beslutade och dokumenterade riktlinjer samt rutiner för arbetet med statsbidrag saknas.

Jämförelsen visar att Vännäs kommun sammantaget inte utmärker sig i sin hantering av statsbidrag. I princip har ingen kommun varken en central styrning eller samordning eller dokumenterade riktlinjer och rutiner på en central nivå. Även uppföljning bedrivs på liknande sätt i alla kommuner ovan.

2.2.2. Bedömning

Vi bedömer att det saknas ändamålsenliga regler och rutiner för statsbidragens hantering. Granskningen visar att det inte finns några styrdokument, varken på övergripande central nivå eller på nämndsnivå vad gäller hanteringen från att bevaka till att söka och följa upp ett bidrag. Barn- och utbildningsförvaltningen har dock en dokumenterad rutin som översiktligt beskriver hanteringen, övriga förvaltningar har inga dokumenterade rutiner. Kommunstyrelseförvaltningen har upprättat en rutin gällande hanteringen av redovisningen av statsbidrag som överensstämmer med rekommendation R2 Intäkter.

2.3. Redovisning

2.3.1. Iakttagelser

Rådet för kommunal redovisnings rekommendation R2 *Intäkter* fastslår att statsbidrag ska redovisas enligt det aktuella bidragets villkor och restriktioner, enligt definitionen:

- *Villkor* - krav på prestation från bidragsmottagaren att genomföra vissa avgränsade åtgärder för att få tillgodogöra sig bidraget.
- *Restriktion* - dels tidpunkt för när bidraget får börja intäktsredovisas, dels tidpunkt för när bidraget ska vara redovisat som intäkt.

Rekommendationen fastslår vidare att bidrag som är villkorat ska intäktsredovisas i takt med att villkoren bedöms vara uppfyllda och det bedöms vara säkert att bidraget kommer att erhållas. Finns inga villkor och restriktioner för ett bidrag ska det intäktsredovisas så fort det är sannolikt att de ekonomiska fördelar som är förenliga med transaktionen kommer att tillfalla kommunen. Rekommendationen innehåller även normer för hur bidrag ska periodiseras utifrån angivna tidsperioder för bidraget.

Utifrån de förteckningar vi erhållit från granskade nämnder och styrelse framgår följande rörande riktade bidrag som erhållits under år 2020.

Styrelse/nämnd	Riktade bidrag erhållna under år 2020			
	Antal	Belopp	Ej nyttjat/skuldfört per 2020-12-31	Varav avviker från RKR R2
Barn- och utbildningsnämnden	12 st	8 336 tkr	2 166 tkr	1 442 tkr
Vård- och omsorgsnämnden	9 st	2 612 tkr	437 tkr	0 tkr
Kommunstyrelsen	8 st	1 777 tkr	238 tkr	0 tkr

Totalt har 29 olika bidrag sökts av de granskade verksamheterna till ett sammanlagt belopp om 12,7 mnkr³. Merparten har intäktsförts på ett korrekt sätt under 2020. Av bidragen som erhållits under granskningsåret så har 2,8 miljoner skuldförts vid årets slut. Orsaker till detta är att vissa av bidragen är fleråriga och intäktsförs allt eftersom kostnader uppstår. I något fall avser de bidrag som ska återbetalas då de inte nyttjats vilken också motiverar att de redovisas som skuld i bokslutet.

För två bidrag inom barn- och utbildningsnämndens verksamhet så har totalt 1,4 mnkr skuldförts i bokslutet trots att bidraget avser 2020 och det utifrån villkor och restriktioner borde ha intäktsförts i sin helhet under år 2020. Periodiseringen motiveras av att verksamheterna budgetmässigt vill kunna nyttja medlem under 2021.

Vid granskning av samtliga skulder kopplade till riktade statsbidrag i bokslutet per 2020-12-31 visar det sig att det förekommer ett antal bidrag som erhållits före år 2020 som ännu inte tagits upp som intäkt. Även här finns fleråriga bidrag som inte avviker från redovisningsreglerna men också exempel på bidrag som skulle varit intäktsförda och inte funnits med som skuld i bokslutet. Här ser vi exempel på ett antal avvikelser från redovisningsreglerna i samtliga tre granskade verksamheter.

³ Tillfälliga bidrag som kommunen erhållit på grund av covid-19-pandemin har exkluderats.

Intervjuade uppger att det tidigare i ännu större utsträckning förekom att bidrag flyttas mellan åren men att det blivit bättre på senare år.

2.3.2. Bedömning

Vi bedömer att statsbidragen delvis redovisas i följsamhet mot Rådet för kommunal redovisnings rekommendation R2 Intäkter. Vid majoriteten av fallen redovisas bidrag i följsamhets mot rådets rekommendation, men det förekommer exempel på avvikelser i form av att intäkter inte bokförs i rätt period. Avvikelsena handlar i regel om att bidragen istället överförs till senare perioder (år) än vad villkor och restriktioner för bidragen redovisningsmässigt tillåter.

3. Sammanfattande bedömning

Vår sammanfattande bedömning är att kommunstyrelsen, vård- och omsorgsnämnden samt barn- och utbildningsnämnden delvis hanterar de riktade bidragen på ett ändamålsenligt sätt och med tillräcklig intern kontroll. Vidare bedömer vi att bidragen delvis redovisas på ett rättvisande sätt.

Bedömningen grundar sig på nedanstående:

Fråga	Svar
Är ansvar och befogenheter för bevakning, beredning och beslut av bidrag som ska sökas tydligt fördelat?	Delvis. Vi bedömer att ansvar och befogenheter för bevakning, beredning och beslut av bidrag som ska sökas endast delvis är tydligt fördelat. Granskningen visar att hanteringen av statsbidrag är decentraliserad, vilket innebär att bevakning, beredning och beslut hanteras på verksamhetsnivå. Konsekvensanalyser av sökta bidrag görs inte i tillräcklig utsträckning utifrån principerna för god ekonomisk hushållning i kommunen. Arbetsätten inom respektive förvaltning är i allt väsentligt tydligt, men vi anser att arbetet kan formaliseras ytterligare för att minska risken att gå miste om bidrag eller att sökta bidrag inte är förankrade inom förvaltningen. Nuvarande hantering innebär också en risk för att hanteringen blir personberoende.
Finns ändamålsenliga regler och rutiner för statsbidragens hantering och tillämpas i så fall dessa?	Nej. Vi bedömer att det saknas ändamålsenliga regler och rutiner för statsbidragens hantering. Granskningen visar att det inte finns några styrdokument, varken på övergripande central nivå eller på nämnds nivå vad gäller hanteringen från att bevaka till att söka och följa upp ett bidrag. Barn- och utbildningsförvaltningen har dock en dokumenterad rutin som översiktligt beskriver hanteringen, övriga förvaltningar har inga dokumenterade rutiner. Kommunstyrelseförvaltningen har upprättat en rutin gällande hanteringen av redovisningen av statsbidrag som överensstämmer med rekommendation R2 Intäkter.
Bokförs statsbidragen så att följsamhet mot Rådets för kommunal redovisnings rekommendation säkerställs?	Delvis. Vi bedömer att statsbidragen delvis redovisas i följsamhet mot Rådet för kommunal redovisnings rekommendation R2 Intäkter. Vid majoriteten av fallen redovisas bidrag i följsamhet mot rådets rekommendation, men det förekommer exempel på avvikelser i form av att intäkter inte bokförs i rätt period. Avvikelseerna handlar i regel om att bidragen istället överförs till senare perioder (år) än vad villkor och restriktioner för bidragen redovisningsmässigt tillåter.

Utifrån granskningsresultatet rekommenderar vi kommunstyrelsen att:

- ▶ Säkerställa ändamålsenliga rutiner och riktlinjer för hanteringen av riktade statsbidrag inom hela kommunen, förslagsvis innehållande en rutin för att analysera bidragens syfte och längd i förhållande till kommunens mål och finansieringsmöjligheter
- ▶ Uppdatera delegationsordning i enlighet med hur beslut om ansökan av riktade statsbidrag fattas.
- ▶ Säkerställa att samtliga bidrag redovisas i enlighet med Rådet för kommunal redovisnings rekommendation R2 Intäkter.

- ▶ Föreslå fullmäktige att tillämpa tilläggsbudgetering för att verksamheter budgetmässigt ska få kunna nyttja bidragsmedel över årsskiften istället för att verksamheterna gör det genom att avvika från redovisningslagen.

Vi rekommenderar vård- och omsorgsnämnden att:

- ▶ Uppdatera delegationsordning i enlighet med hur beslut om ansökan av riktade statsbidrag fattas.
- ▶ Säkerställa att samtliga bidrag redovisas i enlighet med Rådet för kommunal redovisnings rekommendation R2 Intäkter.

Vi rekommenderar barn- och utbildningsnämnden att:

- ▶ Säkerställa att samtliga bidrag redovisas i enlighet med Rådet för kommunal redovisnings rekommendation R2 Intäkter.

Vännäs november 2021

Per Ståhlberg
Certifierad kommunal revisor, EY

Max Stenman
Revisionskonsult, EY

Källförteckning

Granskade dokument

- ▶ Delegationsordning för:
  - Kommunstyrelsen
  - Barn- och utbildningsnämnden
  - Vård- och omsorgsnämnden
- ▶ Tertialrapport 2 (delårsbokslut) för:
  - Kommunstyrelsen
  - Barn- och utbildningsnämnden
  - Vård- och omsorgsnämnden
- ▶ Bokslutsinstruktion T2
- ▶ Rutin för hantering av statsbidrag, barn- och utbildningsförvaltningen

Intervjuade funktioner

- ▶ Redovisningsansvarig, kommunstyrelseförvaltningen
- ▶ Ekonomichef, kommunstyrelseförvaltningen
- ▶ Controller och verksamhetsutvecklare, barn- och utbildningsförvaltningen
- ▶ Ekonomihandläggare, vård- och omsorgsförvaltningen
- ▶ Controller, vård- och omsorgsförvaltningen